

Roliński, Dariusz

Zarys historii parafii w Węgrzynie, diecezji płockiej

Zeszyty Naukowe Ostrołęckiego Towarzystwa Naukowego 16, 307-311

2002

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ks. Dariusz Roliński

Zarys historii parafii w Węgrzynie, diecezji płockiej

**NIECH ZSTĄPI DUCH TWÓJ
I ODŃOWI OBLICZE ZIEMI
TEJ ZIEMI**

**PARAFIA POD WEZWANIEM DUCHA ŚWIĘTEGO
W WĘGRZYNOWIE**

**„NA WIECZNĄ RZECZY PAMIĄTKĘ” - JUBILEUSZ 702 LAT
ISTNIENIA PARAFII**

HISTORYJA O TEM, JAK POWSTAŁA NASZA PARAFIA

We wsi, która położona nieopodal rzeczki Węgiejki, na ziemiach należących do znamienitego pana, Jana Rogali, który z bratem swoim rządy nad gruntami tymi sprawował, w roku pańskim A. D. 1398, w dzień po święcie Matki Bożej Gromnicznej, biskup płocki, Jakub z Korzkwi założył tutejszą parafię. Wybudowanie kościoła i rządy nad duszami tymi powierzył niejakiemu księdzu Mdzewskiemu.

Zapewne z obowiązku nałożonego przez biskupa owy proboszczunio się wywiązał, jako że też za sponsorów swojego dzieła miał dwóch braci Rogalów, ze znacznego rodu pochodzących. Jeden z nich sprawował funkcję wojewody mazowieckiego, a drugi zarządzał kasztelanią w Zakroczymiu. Jakie były kolejne dzieje proboszcza, kościoła i fundatorów, żadnych wieści nie mamy.

Z informacji z 1609 roku wynika, że ówczesny drewniany kościół pod wezwaniem Ducha Świętego i Wszystkich Świętych posiadał trzy ołtarze. Przetwał on do XVII wieku. Kolejny kościół drewniany wzniesiony został w 1674 roku, lecz podczas sławetnego pożaru w 1692 roku spalił się.

W 1694 roku za staraniem księdza A. Pszczółkowskiego zbudowano nowy kościół. Konsekwował go i błogosławił biskup płocki, Andrzej Chryzostom Załuski 11 lutego 1696 roku.

W środku kościoła znajdowało się 6 ołtarzy. Jeden z nich poświęcony był Archaniołowi Michałowi, Wsławionemu w walce z szatanem i złymi duchami. Znaczyć to miało tyle, że jako ten, któremu parafianie jeden z ołtarzy wystawili, miał bronić parafię przed zakusami szatańskimi. W głównym ołtarzu znajdowały się relikwie święte Teodora.

W księgach starych, jakie znajdowały się w Archiwach w Płocku, siedzibie naszego biskupa, wynalazłem wieści z roku pańskiego 1827. Napisane jest, że wieś Węgrzynowo miała wtedy 27 domów i około 300 mieszkańców. Folwark Węgrzynowski należał do hrabiów Krasieńskich, tych co i Krasne posiadali. Liczył on wtedy 1370 mórg, zaś chłopcy mieli 493 morgi. W obrębie wsi znajdował się także kościół parafialny - drewniany. Niedaleko kościoła stała cegielnia, a trochę dalej karczma, do której chłopcy zaraz po kościele na grzane piwo chodzili.

Szkoły żadnej, ani nauczycielów w parafii nie było, bo ludzie prawie wszyscy poddani, biedę rokiem całym klepiąc, jedna tylko wioska szlachecka. Dwór ani domu, ani pałacu, ani ogrodu, ani żadnej pomocy dać nie chciał. Parafia zaś bardzo i uboga, nie była w stanie nic uczynić co trzeba i szkoły założyć. Tego co stać, dzieci swoje do Pułtuska odwoził, a ten co pieniędzy nie miał, dzieci do szkoły posłać możliwości nie miał.

W roku owym do parafii Węgrzynowo należały wsie: Węgrzynów, Szlasy, Łozino, Kobylino, Nadrzeczne, Szlecheckie, Dobczyzna, Popielanka, Obłudzin, Młodzianowo, Romanów, Zręby, Chodub.

W kwietniu 1914 roku parafianie w Węgorzewie rozpoczęli budowę murowanej świątyni. Fundatorami kościoła byli Ludwika i Adam Czartoryscy. Głównym wykonawcą i nadzorującym budowę nowego kościoła był niejaki Świerczyński. Proboszczem w tej parafii był natenczas ks. Adolf Goździewski. Prace postępowały szybko, tak iż z końcem lipca 1914 roku w niektórych punktach kościół osiągnął prawie swoją wysokość. Niestety zostały przerwane przez wybuch I wojny światowej. W czasie wojny mury nie ucierpiały, mimo nawet tego, że wojska nieprzyjacielskie niszczyły wszystkie napotkane świątynie.

Podczas wizytacji pasterskiej w sierpniu 1922 roku biskup Płocki, Antoni Julian Nowowiejski usilnie zachęcał i księdza proboszcza Adolfa Goździewskiego o księżnę Ludwikę Czartoryską do dokończenia budowy. Wmurowano wtedy w fundamenty dokument wyrażający podziękowanie Opatrzności Bożej za ocalenie murów w 1914 roku. Upływały lata, a budo-

wa nie ruszyła z miejsca, zaś zabytkowy drewniany kościół był już za mały by pomieścić wszystkich parafian i ze starości dziurami świecił.

Po długiej chorobie we wrześniu 1931 roku zmarł proboszcz ks. Adolf Goździewski, a na jego miejsce biskup płocki mianował ks. Stefana Nowakowskiego, zlecając mu obowiązek dokończenia budowy kościoła. Ks. Stefan jako energiczny kapłan, zaraz po objęciu parafii wpłynął na fundatorów i parafian, zdobył plany, zgromadził materiał i prawie wykończył kościół. Pracę znowu przerwał wybuch wojny.

W 1942 roku żołnierze niemieccy rozebrali świątynię, a materiał przewieźli do Makowa Mazowieckiego. Tam cegły z kościoła w Węgrzynowie przeznaczono na budowę bloków mieszkalnych, a także budynków folwarcznych we wsi Węgrzynowo. Gruzem z rozebranej świątyni zareperowano drogi. Parafianie rozgrabili materiał drzewny, a Niemka, która mieszkała na plebani i chciała stary kościół rozebrać. Dzięki temu, że przeciwko temu stawili się co gorliwsi parafianie zaniechała zamiaru. Ze złości, że jej zamiar się nie powiódł wycięła wszystkie drzewa wkoło starego kościoła. Zostawiając pieńki z drzew i wielką pustkę zeszcpeciła całe otoczenie kościoła. Do dzisiaj wszystkie nabożeństwa w parafii odbywają się w starym kościele, co to zbudowany był przez księdza Pszczołkowskiego w 1694 roku. Ma on już dzisiaj 306 lat.

Z materiałów i ksiąg starych spisane zostało

W roku pańskim 1998

W 700 lat od powstania parafii

Kościół pod wezwaniem Ducha Świętego

Obecny kościół zrobiony jest z drewna, w środku oszalowany, korpus ma prostokątny i węższe prezbiterium. Wnętrze rozdzielone jest dwiema parami filarów. Chór balkonowy wsparty na dwóch jednakowych słupach. Pod chórem znajdują się dwie ławki wykonane w początkach XX wieku. Na jednej z nich zasiadała wielka księżna Czartoryska, bo na ławce wyrzeźbiony widnieje jej herb. Dachy na kościele są dwuspadowe, pokryte blachą. Na kalenicy nad nawą od wschodu znajduje się ażurowa wieżyczka na sygnaturkę.

W środku ołtarz główny, barokowy. W ołtarzu widnieje obraz Zesłania Ducha Świętego. U góry wizerunek św. Jana Chryzostoma, mówcy wielkiego, na którego kazaniu, nikt słowa nie śmiał wypowiedzieć. Po lewej stronie w ołtarzu krzyż wielki, a po prawej obraz św. Rodziny, na którym to i dziadki Jezusowe się znajdują. Św. Anna z Joachimem, a przy tym i uczeń umiłowany Jezusa, św. Jan, ten co Ewangelie świętą pisał.

W prezbiterium znajduje się siedzisko pięknem, starodawne, które dla

proboszcza znamienitego zostało zrobione. Przed ołtarzami barokowa chrzcielnica stoi, cała z dobrego drzewa lipowego. W środku mosiężny kościółek z tłoczonymi symbolami winogron.

W nawach bocznych wiszą cztery obrazy przedstawiające św. Katarzynę Aleksandryjską, św. Rozalię, św. Rocha oraz Archanioła Michała, tego co jest obrońcą od złego. Pochodzą one z wieku XIX. Ze starodawnego wyposażenia kościoła znajduje się kielich pochodzący z 1700 roku, z motywem główek uskrzydłych aniołków w koronach oraz pękami owoców na stopie. Także i ornat biały z haftem z połowy XIX wieku. Poza tym krzyż procesyjny wysadzany imitowanymi kamieniami szlachetnymi z początku XX wieku.

Obecną drewnianą świątynię gruntownie wyremontowano w 1972 roku staraniem księdza Tadeusza Michnowskiego. Założony został nowy fundament. Kościół oszalowano wewnątrz jak i na zewnątrz. Dach pokryto blachą ocynkowaną. Zakupiono nowe ławki i odnowiono główny ołtarz. W 1994 roku ksiądz Benedykt Grabowski zlecił konserwację dachu i wymianę rynien, a w 1995 dokonano konserwacji ścian świątyni na zewnątrz. Obok Kościoła stoi wzniesiona w XVIII wieku dzwonnica. Usytuowana jest na południowy zachód od kościoła. Remontowana całkowicie w 1972 roku. Z zewnątrz oszalowana, z olistwowaniem, z dachem krokwiowym krytym blachą. Ma jedną kondygnację z wejściem od południowego wschodu. U góry na każdej ścianie znajduje się po jednym dużym otworze dzwonnym w kształcie półkola i strzelisty dach zwieńczony krzyżem. Znajdują się w niej trzy dzwony: św. Stanisława, św. Józefa, i wreszcie trzeci Maryi Matki kościoła.

We wsi Węgrzynowo znajdują się dwa cmentarze. Pierwszy założony na przełomie XVIII i XIX wieku. Na starym cmentarzu można odnaleźć grób ks. Jana Wołosza zmarłego w 1860 roku, ks. Antoniego Dąbrowskiego zmarłego w 1870 roku, czy wreszcie grób Władysława Klineckiego, sędziego gminnego zmarłego w 1900 roku.

Obecny cmentarz grzebalny został założony na początku XX wieku. Znajduje się na skraju wsi, przy szosie z Przasnysza do Makowa Mazowieckiego. Pierwotnie był ogrodzony usypanym wałem ziemi. W 1993 roku został uporządkowany i na wale postawiono metalowe ogrodzenie. Wśród grobowców znajduje się; grób księdza Władysława Kozłowskiego zmarłego 13 grudnia 1912 roku; grobowiec właścicielki Gabryeli z Bielackich Grodzkiej zmarłej 27 lutego 1927 roku; grób nieznanego żołnierza, który poległ w obronie Ojczyzny 5 września 1939 roku oraz księdza Adolfa Goździewskiego zmarłego 10 września 1931 roku.

W parafii węgrynowskiej niósł posługę wielu księży

Proboszczowie

- Ks. Nikolas Milewski 1801 - 1810
- Ks. Jan Olszyński 180 - 1814
- Ks. Paulus Zakrzewski 1814 - 1817
- Ks. Paul Głogowski 1817 - 1848
- Ks. Jan Wołosz 1848 - 1860
- Ks. Antoni Dąbrowski 1860 - 1870
- Ks. Wł. Kozłowski 1871 - 1913
- Ks. Adolf Goździewski 1913 - 1931
- Ks. Stefan Nowakowski 1931 - 1940
- Ks. Piotr Dudziec 1940
- Ks. B. Baranowski 1945 - 1948
- Ks. Jan Skorupski 1948 - 1957
- Ks. Tadeusz Michnowski 1957 - 1981
- Ks. Kazimierz Roman 1981 - 1992

Wikariusze

- Ks. Baltazar Godlewski
- Ks. Józef Bagieński

Z parafii pochodzili także:

- Ks. Wł. Zakrzewski (1941 - 1992)
- Ks. Cz. Żurawski (1906 - ?)

Obecny proboszcz

- Ks. Benedykt Grabowski pracuje w naszej parafii od 1992